

Motivatie. Integratie. Innovatie

Benchmarking EMAS-netwerk 2011

BENCHMARKING EMAS-NETWERK 2011

Vorderingen en vooruitzichten

Een onderzoek van de Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling
Mei 2012

Contactpersoon:

Katherina Wallyn
Duurzame Productie & Consumptie

POD Duurzame Ontwikkeling

Kruidtuinlaan 50, bus 8

1000 Brussel

T + 32 2 524 88 66 • F + 32 2 524 88 70

katherina.wallyn@poddo.belgie.be

www.poddo.belgie.be

Voorwoord

Duurzame ontwikkeling houdt onder meer een zo goed mogelijk beheer van onze hulpmiddelen en onze planeet in. Hulpbronnen en grondstoffen dienen voor iedereen toegankelijk te zijn, zichzelf te hernieuwen en duurzaam aangewend te worden. Voor ons komt het er dus ook op neer een efficiënt ecologisch beheer van de activiteiten van onze federale organisaties en instellingen te waarborgen.

Het Europees Milieumanagement en Audit Schema (EMAS) is een milieuzorgsysteem dat de inspanningen van een organisatie schetst die bijdragen tot betere milieuprestaties en een verminderde milieu-impact. De in 2011 uitgevoerde benchmarking biedt een overzicht van de inzet van de steeds talrijkere deelnemende organisaties, alsook van hun goede praktijken en hun wil om samen te werken.

Mijn dank gaat in het bijzonder uit naar het Belgisch ontwikkelingsagentschap BTC, het Federaal Planbureau, de POD Wetenschapsbeleid, de FOD Mobiliteit en Vervoer, de FOD Budget & Beheerscontrole, het Rijksinstituut voor Sociale

Verzekeringen der Zelfstandigen, de Rijksdienst voor Pensioenen, de Regie der Gebouwen, de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, de FOD Personeel en Organisatie, de POD Maatschappelijke Integratie, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, de FOD Sociale Zekerheid en de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening voor hun grote betrokkenheid bij en hun medewerking aan dit onderzoek. Ik hoop dat hun enthousiasme de aanzet zal geven tot een aanmoedigende spiraal inzake milieubeheer.

Veel leesgenot!

Sophie Sokolowski

*Voorzitster a.i. van de POD DO
Voorzitster van de ICDO*

Inhoudstafel

Voorwoord	4
Inhoudstafel	5
1. Het EMAS-kader	6
2. De thema's van de milieudoelstellingen	9
3. De verplichte milieuprestatie indicatoren	11
4. De algemene benchmarkingresultaten	13
5. De resultaten per indicator	14
5.1. Bezetting	14
5.2. Energie-efficiëntie: verwarming	15
5.3. Energie-efficiëntie: elektriciteit	20
5.4. Energie-efficiëntie: brandstofverbruik van de dienstwagens	25
5.5. Waterverbruik	27
5.6. Papierverbruik	30
5.7. Afval	33
5.8. Mobiliteit	36
5.9. Emissies	38
5.10. Biodiversiteit	42
Besluit	43
Afkortingenlijst	44
Eindnoten	45

1. Het EMAS-kader

In juli 2005 legt de Ministerraad de federale overheidsdiensten op om het Europees milieuzorgsysteem, namelijk het EMAS, toe te passen. De Ministerraad deelt de overheidsdiensten in verscheidene groepen¹ in op basis van de door hen reeds ondernomen acties om de impact op het milieu te beperken.

Zes jaar na de beslissing van de Ministerraad is het tijd om de balans op te maken van de vooruitgang die werd geboekt en van de punten die nog meer aandacht vragen.

De Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling (POD DO) financierde de consultancyopdrachten van de federale organisaties, opdat ze de EMAS-registratie zouden behalen. In 2011 heeft de POD DO een grondig onderzoek gevoerd om de evolutie van het aantal EMAS-geregistreerde overheidsdiensten weer te geven, om hun respectievelijke milieudoelstellingen te bestuderen en een benchmarking van de milieuprestatie indicatoren te maken.

Welke milieuaspecten vinden de bij een EMAS-systeem betrokken federale organisaties relevant? Over welke organisaties gaat het? Slagen ze erin hun ecologische voetafdruk te verkleinen? Welke obstakels blijven er bestaan?

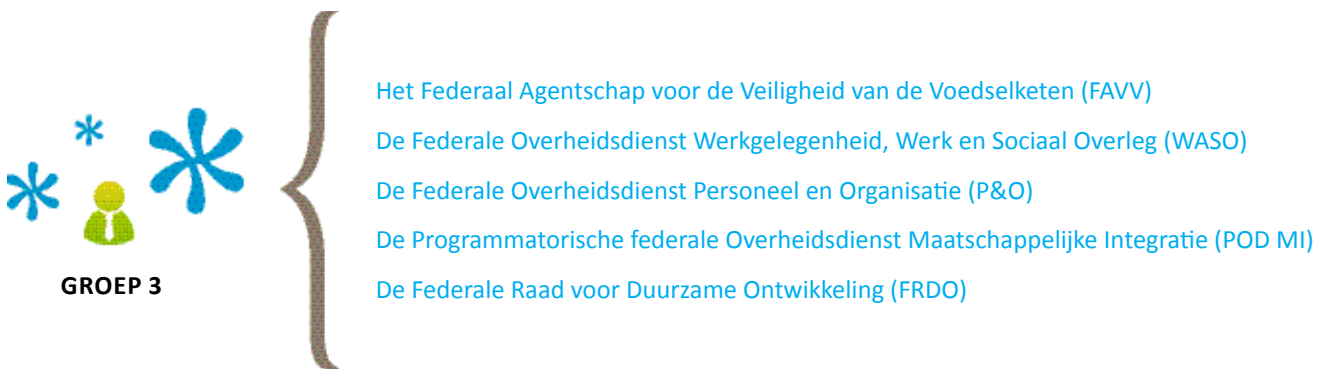
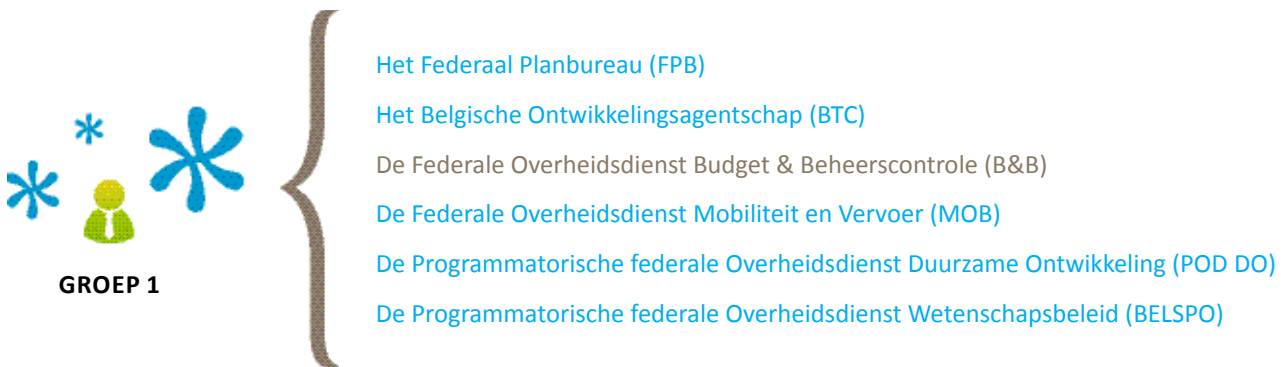
EMAS IN HET KORT

De in 1995 door de Europese Commissie goedgekeurde EMAS-verordening (Eco-Management and Audit Scheme) legt een kader vast voor vrijwillige stappen inzake eco-beheer. Ze nodigt organisaties uit om hun milieuprestaties te verbeteren en om ze in alle transparantie mee te delen in een milieuverklaring. Het EMAS-systeem is gebaseerd op een opeenvolging van cycli van 3 of 4 jaar, volgens de omvang van de organisaties, en voorziet in het optreden van een geaccrediteerde verificateur, die een audit uitvoert van de werking van het systeem.

De van kracht zijnde versie van de Europese tekst (1221/2009) is de derde en legt het gebruik op van milieuprestatie indicatoren.

Meer informatie op http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

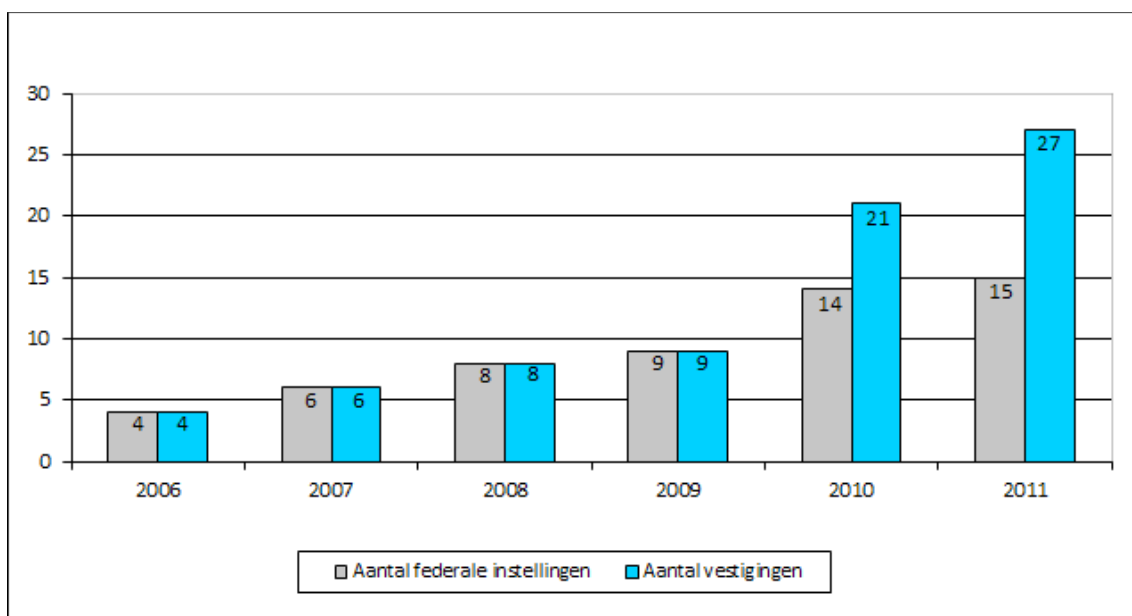
In totaal hebben er 18 federale instellingen, met 22 vestigingen, aan deze benchmarking deelgenomen. Dertien van die instellingen zijn EMAS-geregistreerd; ze zijn hieronder in het blauw aangeduid. De andere zijn op weg om het te worden. De volgende grafiek brengt de 4 groepen bijeen, die vanaf 2005 werden gevormd, evenals de RVA, die ook aan deze benchmarking wilde deelnemen.

De betrokken instellingen zijn heel verschillend: de POD DO, een kleine dienst met een vijftiental medewerkers die een vierde van een verdieping van een groot gebouw betreft, of de RVP, een instelling met meer dan 2000 medewerkers die verspreid zijn over een toren van meer dan 20 verdiepingen en over verscheidene gewestelijke gebouwen. De betrokken gebouwen zijn ofwel oud, ofwel nieuw, ofwel onlangs gerenoveerd. Aan deze benchmarking namen ook een Provinciale controle-eenheid (PCE) en een laboratorium van het FAVV deel.

Sommige van de deelnemende organisaties hebben niet altijd al de gevraagde gegevens kunnen bezorgen, omdat ze er niet over beschikten: het FAVV, de PCE van Waals-Brabant, de MOB en de FRDO.

Sedert 2009 kent het aantal EMAS-geregistreerde vestigingen een duidelijke toename. De RVP en het FAVV, die veel gewestelijke kantoren hebben, besloten al hun vestigingen te laten registreren.

EVOLUTIE VAN HET AANTAL IN 2011 EMAS-GEREGISTREERDE FEDERALE INSTELLINGEN EN VESTIGINGEN

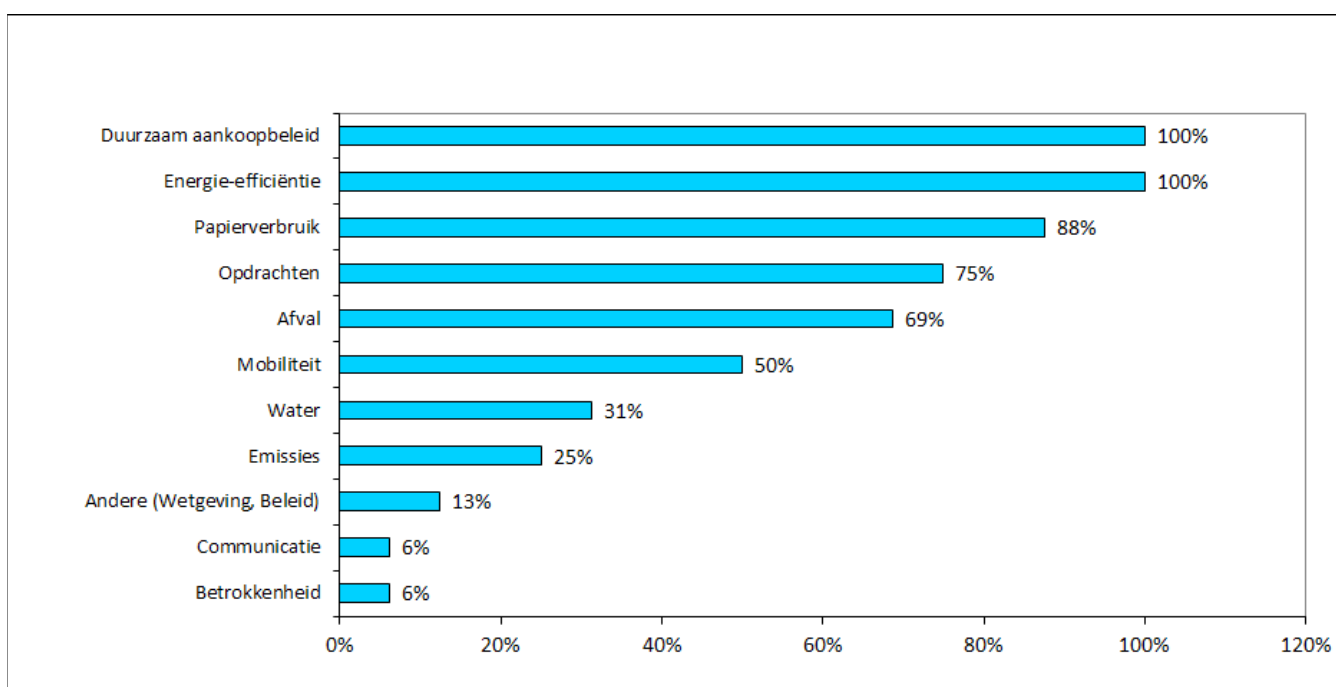
2. De thema's van de milieudoelstellingen

Elke EMAS-geregistreerde organisatie stelt een milieuzorgprogramma op met een reeks doelstellingen die moeten worden bereikt binnen een bepaalde periode alsook een concreet actieplan. Zodra dit verwezenlijkt is, volgt een nieuw programma met bestaande maar verder uitgewerkte of nieuwe doelstellingen. Een evaluatie van de doelstellingen wordt eveneens beschreven in de milieuverklaring van elke organisatie.

Op basis van de gepubliceerde milieuverklaringen heeft de POD DO een lijst opgesteld en een analyse gemaakt van de milieudoelstellingen van alle EMAS-geregistreerde federale instellingen. Sommige zijn al aan een tweede registratiecyclus begonnen; door vaststelling van eventuele nieuwe doelstellingen kan worden bepaald of er in de loop der tijd een evolutie is in de thema's ervan.

Eerste registratiecyclus en doelstellingen

De Kanselarij, het FPB, het BTC, de MOB, de POD DO, BELSPO, de RVP (hoofdkantoor), ECO (Atrium), de VVVL, de WASO, het FAVV (het hoofdkantoor, de PCE van Waals-Brabant en het laboratorium van Melle), de POD MI, de FRDO en het IGVM zijn de 16 organisaties waarvan de milieuverklaringen geanalyseerd werden. De energie-efficiëntie (verwarming, elektriciteit, voertuigbrandstof) en het duurzaam aankoopbeleid behoren tot de prioriteiten van elke overheidsdienst. Dan volgen thema's zoals het papierverbruik, de opdrachten, het afval en de mobiliteit.

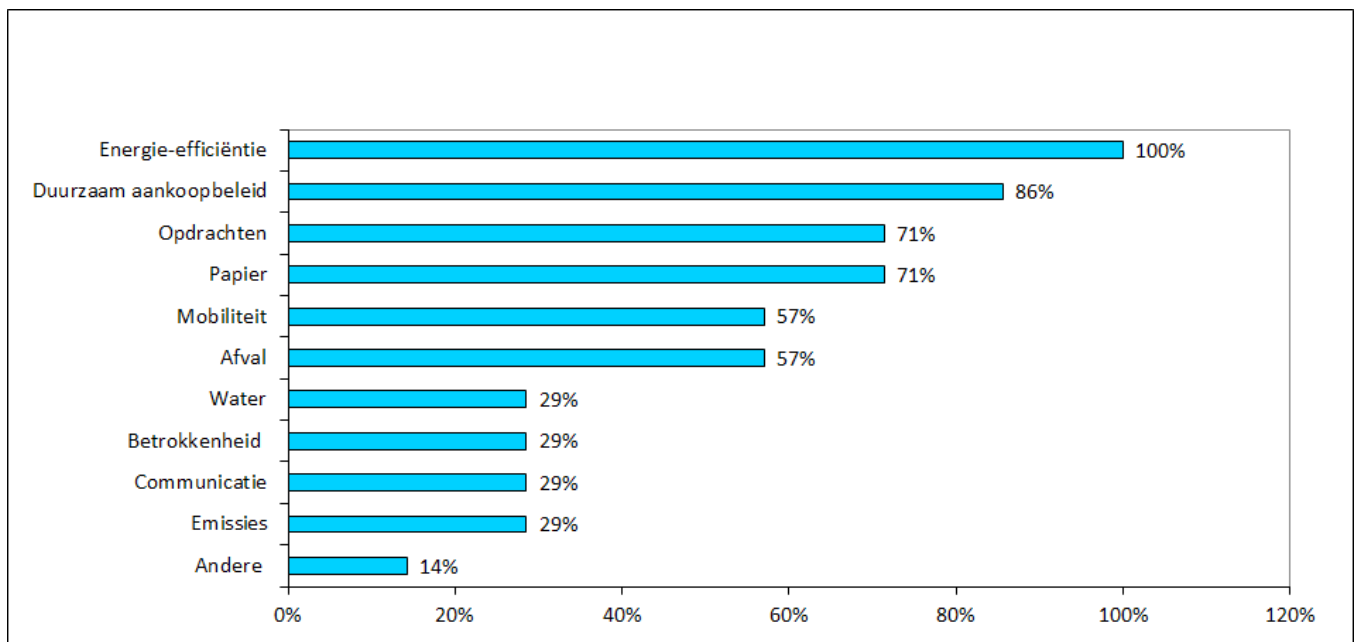

OVERZICHT VAN DE THEMA'S VAN DE MILIEUDOELSTELLINGEN DIE DOOR DE FEDERALE ORGANISATIES IN AANMERKING WERDEN GENOMEN TIJDENS HUN EERSTE REGISTRATIECYCLUS

Tweede registratiecyclus en doelstellingen

De 7 organisaties die een tweede EMAS-cyclus hebben aangevat, zijn de POD DO, het FPB, het BTC, BELSPO, de MOB, de Kanselarij en de RVP.

De energie-efficiëntie maakt nog altijd deel uit van de prioriteiten van hun milieuprogramma. Dan volgen de andere actieterreinen: duurzaam aankoopbeleid, opdrachten, papierverbruik, mobiliteit, afval en water. Thema's zoals betrokkenheid en communicatie winnen aan belang.

OVERZICHT VAN DE THEMA'S VAN DE MILIEUDOELSTELLINGEN DIE DOOR DE FEDERALE ORGANISATIES IN AANMERKING WERDEN GENOMEN TIJDENS HUN TWEDE REGISTRATIECYCLUS

3. De verplichte milieuprestatie indicatoren

In overeenstemming met de derde EMAS-verordening zijn de organisaties verplicht om voor verscheidene thema's milieuprestatie indicatoren te meten en te registreren.

THEMA'S	MILIEUPRESTATIE INDICATOREN	EENHEDEN
Energie-efficiëntie	Totaal jaarlijks direct energieverbruik	kWh/m ² (GJ/m ²) of kWh/VTE
	Totaal jaarlijks verbruik van hernieuwbare energie	%
Materiaal efficiëntie	Massastroom gebruikte materialen	kg/VTE
Water	Jaarlijks waterverbruik	m ³ /VTE
Afval	Totale jaarlijkse afvalproductie	kg/VTE
	Totale jaarlijkse productie van gevaarlijk afval	kg/VTE
Emissies	Totale jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen	Ton CO ₂ -eq/VTE
	Totale jaarlijkse uitstoot in de atmosfeer	Ton/VTE
Biodiversiteit	Landgebruik (bebouwd gebied)	% (m ² bebouwd gebied/m ² totaal gebied)

Hoe gebeurde de informatie-inzameling?

Na een eerste bespreking in 2009 door de POD DO met het netwerk werd in 2010 een standaardbestand opgemaakt dat door elke overheidsdienst werd ingevuld. Dat bestand omvat een verklarende inleiding, protocollen met definities en beschrijvingen van indicatoren en tabbladen voor de jaren 2006 tot 2010, alsook een overzicht in de vorm van grafieken waarmee elke dienst de evolutie van zijn milieuprestaties kan visualiseren en becommentariëren. De POD DO heeft al die gegevens in een samenvattende tabel bijeengebracht.

Cijfers en cijfers ...

- **De reële waarde en de geraamde of forfaitaire waarde**

Wanneer verscheidene organisaties hetzelfde gebouw betrekken, worden de verbruiksgegevens niet berekend op basis van het reële verbruik, maar worden ze geraamd naargelang de bezette oppervlakte. In volgende grafieken worden ze cursief weergegeven en dienen ze als benaderend geïnterpreteerd te worden.

- **Totale bruto-oppervlakte en nuttige oppervlakte**

De totale bruto-oppervlakte is de som van de brutovloeroppervlakte van alle bouwonderdelen die langs alle kanten gesloten zijn (met uitzondering van de balkons, terrassen enz.) en op elke overdekte verdieping. De technische oppervlakten en de kelders zijn begrepen in die oppervlakte.

De nuttige oppervlakte is de som van de vloeroppervlakte van alle verwarmde lokalen, met uitzondering van de oppervlakte van de doorgangen (gangen, hallen, trappen enz.) en van de technische oppervlakten (stookplaats enz.).

Er werd de verschillende diensten gevraagd beide gegevens te specificeren, maar enkele hebben enkel de totale oppervlakte of de nuttige oppervlakte opgegeven, zodat het soms onmogelijk is alle vakjes van sommige grafieken en tabellen in te vullen.

- **Energie-efficiëntie**

De milieuprestatie indicatoren worden uitgedrukt per oppervlakte-eenheid of per VTE want sommige diensten zijn sterk geëvolueerd op het vlak van hun bezetting (m^2/VTE).

DE BRUTO-OPPERVLAKTE VAN DE 22 VESTIGINGEN BEDRAAGT:	438 823 m ²
DE NUTTIGE OPPERVLAKTE VAN DE 22 VESTIGINGEN BEDRAAGT:	317 187 m ²
HET TOTALE AANTAL VOLTIJDSE EQUIVALENTEN (VTE) VAN DE 22 VESTIGINGEN BEDRAAGT:	9 261 VTE

- **Gegevens uit Zwitserland en Nederland**

Wanneer er gegevens uit Zwitserland en Nederland beschikbaar zijn², werpt de vermelding ervan een Europees licht op de acties van onze federale organisaties.

4. De algemene benchmarkingresultaten

Op basis van de individuele indicatoren worden gemiddelden berekend. Door deze gemiddelde scores (ook kengetallen genoemd) over de jaren heen met elkaar te vergelijken wordt de evolutie van milieuprestatie weergegeven. Ook de door de verschillende EMAS-instellingen genomen maatregelen zijn een interessant gegeven. Bovendien kunnen de instellingen eigen milieuprestaties (indicatoren) toetsen aan de kengetallen.

Overzicht van de kengetallen van de milieuprestatie indicatoren

	KENGETAL 2010	EVOLUTIE TEN OPZICHTE VAN 2009
GEMIDDELDE BEZETTING	39,5 m ² /ETP	↑
GENORMALISEERD VERWARMINGSVERBRUIK/NUTTIGE OPPERVLAKTE	107 kWh/m ² _u	↓
GENORMALISEERD VERWARMINGSVERBRUIK/VTE	4 093 kWh/VTE	↓
ELEKTRICITEITSVERBRUIK/TOTALE OPPERVLAKTE	69 kWh/m ² _t	=
ELEKTRICITEITSVERBRUIK/NUTTIGE OPPERVLAKTE	107 kWh/m ² _u	=
ELEKTRICITEITSVERBRUIK/VTE	3 868 kWh/VTE	=
WATERVERBRUIK	11,1 m ³ /h/VTE	=
PAPIERVERBRUIK	40 kg/VTE	↓
AFVALPRODUCTIE (LOUTER INDICATIEF OMWILLE VAN BEPERKT AANTAL GEGEVENS)		Onvoldoende chronologisch overzicht
TOTAAL	197 kg/VTE	
RESTAFVAL	75 kg/VTE	
PAPIER & KARTON	118 kg/VTE	
PMD	4 kg/VTE	
DUURZAAM WOON-WERKVERKEER (HOOFDTRAJECT)	83,5 %	Onvoldoende chronologisch overzicht
GEBOUWGEBONDEN EMISSIES	2,15 ton CO ₂ equivalenten/VTE	↓

= een toestand die een stijging of een daling van minder dan 2 % vertoont, wordt als ongewijzigd beschouwd

↑ stijging van meer dan 2 %

↓ daling van meer dan 2 %

5. De resultaten per indicator

5.1. Bezetting

Kengetallen (gegevens 2010)

	BELGIË (2010)	NEDERLAND (2009)	ZWITSERLAND (2007 - 2008)
GEMIDDELDE BEZETTING (m ² _v /VTE) (n = 22)	39,5 m ² _v /VTE	31,2 m ² _v /VTE	49 m ² _v /VTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- De bezetting geeft aan hoeveel nuttige oppervlakte er per VTE beschikbaar is.
- De scores liggen tussen 22,7 en 93,9 m².
- De hoogste score behoort tot een gewestelijk laboratorium, wat te verklaren is door andere activiteiten dan in kantoorgebouwen.

5.2. Energie-efficiëntie: verwarming

VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Algemene vermindering van het verwarmingsverbruik

Aard van de maatregelen: drastische ingrepen, zoals het vervangen van gevels en glas, en lichtere ingrepen, zoals een betere afstelling van de verwarmingsinstallaties

Huidig aandeel van hernieuwbare energie voor de verwarming: 0 %

AANDACHTSPUNTEN

Toename van individuele meters in gebouwen met verschillende huurders

Grotere betrokkenheid van de eigenaars van de gehuurde gebouwen bij het treffen van energiebesparende maatregelen

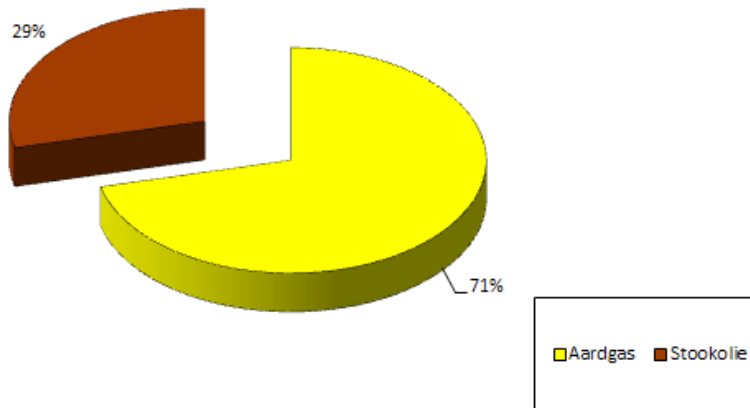
Aanmaken van een gecentraliseerde, volledige en gemeenschappelijke databank waarin de verbruikscijfers van de verschillende diensten worden bijeengebracht

Kengetallen (gegevens 2010)

	BELGIË (2010)	NEDERLAND (2009)	ZWITSERLAND (2007 - 2008)
GEMIDDELDE SCORE VAN HET ENERGIEVERBRUIK, VOOR VERWARMING (GENORMALISEERD VERBRUIK)/NUTTIGE OPPERVLAKTE (n = 17)	107 kWh/m ² _u	-	72 kWh/m ² _u
GEMIDDELDE SCORE VAN HET ENERGIEVERBRUIK, VOOR VERWARMING/VTE (n = 18)	4 093 kWh/VTE	2 850 kWh/VTE	-

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

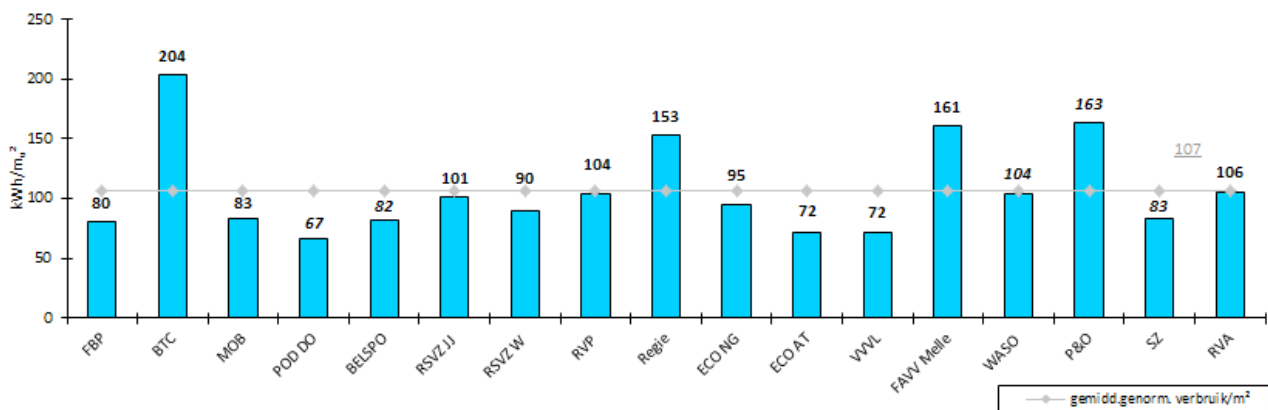
- De 18 vestigingen (n = 18) gebruiken klassieke energiebronnen (gas, stookolie)
- 4 vestigingen (BELSPO, RSZV JJ, RSZV W, FAW Melle) zijn overgeschakeld van stookolie op aardgas.
- Het aandeel van hernieuwbare energie bedraagt dus momenteel 0 %.

VERDELING VAN DE VOOR VERWARMING GEBRUIKTE ENERGIEBRONNEN (2010)

Kengetallen van het genormaliseerd verwarmingsverbruik per instelling (gegevens 2010) per nuttige oppervlakte

Om de invloed van de weersomstandigheden op het verwarmingsverbruik te neutraliseren, is er een correctie nodig die rekening houdt met het aantal graaddagen. De verkregen waarde wordt "genormaliseerd" verbruik genoemd.

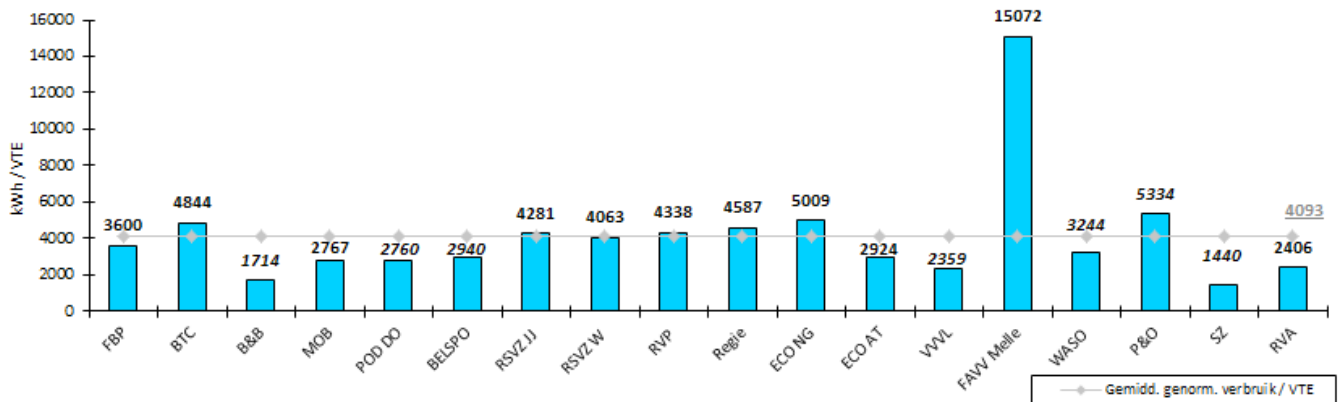

GENORMALISEERD ENERGIEVERBRUIK VOOR VERWARMING, UITGEDRUKT IN kWh/m² AAN NUTTIGE OPPERVLAKTE (2010)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- De individuele waarden liggen tussen 67 en 204 kWh/m².
- Er zijn factoren die deze verschillen verklaren: de ouderdom van sommige gebouwen en technische installaties, de isolatiewaarde alsook de architectuur van een gebouw (glazen gevels, atria...).

Kengetallen van het genormaliseerde energieverbruik voor verwarming per instelling per VTE (gegevens 2010)

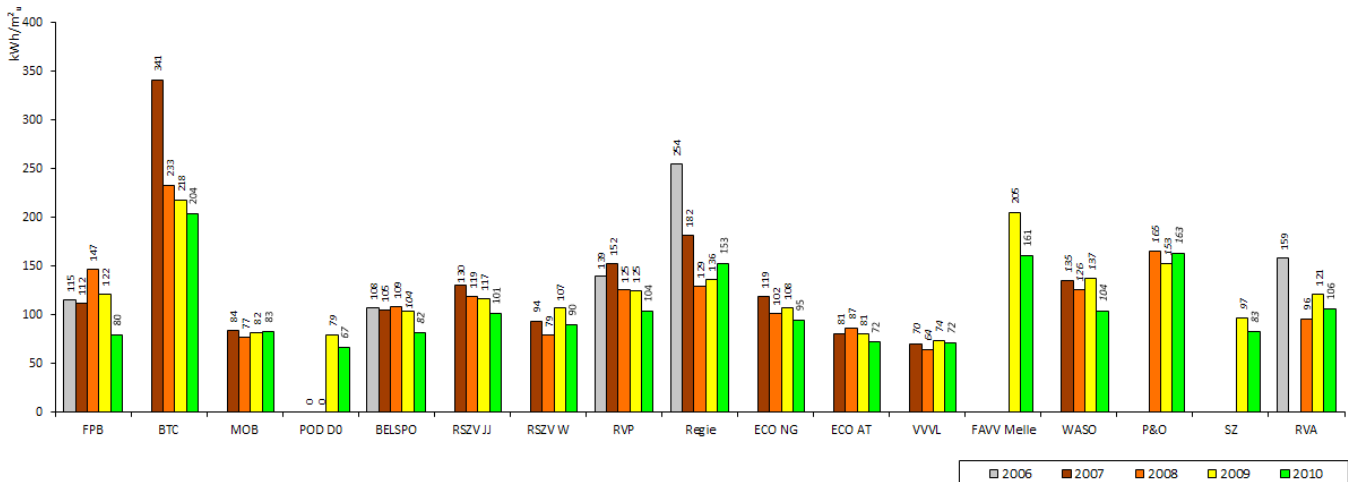
GENORMALISEERD ENERGIEVERBRUIK VOOR VERWARMING, UITGEDRUKT IN kWh/VTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- De waarden schommelen tussen 1 440 en 15 072 kWh/VTE.
- De hoogste waarde van 15 072 kWh/VTE is te verklaren door het extreem hoge verbruik van het FAVV-laboratorium te Melle (lage bezettingsgraad (93,9 m²/VTE) en specifieke activiteiten). In 2009 had de FAVV-laboratorium van Gembloux waarden van dezelfde orde genoteerd (bezettingsgraad van 77,3 m²/VTE en verbruik van 10 770 kWh/VTE).

Algemeen overzicht van de evolutie van het genormaliseerd verwarmingsverbruik

Deze analyse werd uitgevoerd per groep van instellingen die zich in hetzelfde stadium van het energieboekhoudingsproces bevinden (de eerste groep is verder gevorderd in dat proces).

EVOLUTIE VAN HET GENORMALISEERDE ENERGIEVERBRUIK VOOR VERWARMING, UITGEDRUKT IN kWh/m² AAN NUTTIGE OPPERVLAKTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- Groep 1 registreert een daling van het verwarmingsverbruik.

FPB: -31 % ten opzichte van 2006

BTC: -40 % ten opzichte van 2007

B&B: geen netto-oppervlakte gegeven

MOB: -1 % ten opzichte van 2007

POD DO: -16 % ten opzichte van 2009

BELSPO: -24 % ten opzichte van 2006 (verhuizing in de loop van 2010)

- Groep 2 registreert ook een daling van het verwarmingsverbruik, behalve bij één organisme, de VVVL (+2 % ten opzichte van 2007), die een gehuurd gebouw betreft, zonder individuele meters voor energieverbruik.

RSZV JJ: -22 % ten opzichte van 2007

RSZV W: -4 % ten opzichte van 2007

RVP: -32 % ten opzichte van 2007

REGIE: -16 % ten opzichte van 2007

ECO NG: -20 % ten opzichte van 2007

ECO AT: -11 % ten opzichte van 2007

- Groep 3 volgt eenzelfde beweging.

FAVV Melle: -22 % ten opzichte van 2009

WASO: -40 % ten opzichte van 2007

GOEDE PRAKTIJKEN

FPB: Vervanging van de voor- en de achtergevels, en installatie van zonwerend glas, isolatie van het dak

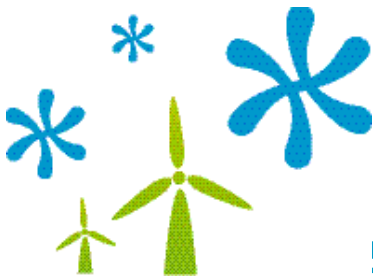
RSVZ JJ et RSVZ W: Vervanging van stookolie door aardgas

RVP: Elk jaar vermindert het energieverbruik: -32 % ten opzichte van 2007. Deze dienst, die het best presteert van de groep, werkt volledig zelfstandig voor wat betreft het beheer van de technische installaties. Er dient op gewezen dat deze dienst de aanbevelingen van een energieaudit heeft uitgevoerd: thermische isolatie, betere afstelling van de verwarmingsinstallaties, gebruik van een stooklijn, ingebruikneming van een warmtekrachtkoppelinginstallatie eind 2010 en afsluiting van een energieprestatiecontract met de onderhoudsfirma

REGIE: Vermindering met 40 % ten opzichte van 2006, wat meer bepaald te danken is aan een betere afstelling van de klimaatinstallaties

ECO NG: FEDESCO heeft in 2008 een "quick-scan" uitgevoerd, alsook een bewustmakingscampagne in 2009

FAVV Melle: Installatie van een condensatieketel: de grafiek toont een positieve jaartrend

5.3. Energie-efficiëntie: elektriciteit

VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Constate daling van het elektriciteitsverbruik in sommige diensten (RVP, BTC en REGIE); lichte stijging bij andere in 2010

Maatregelen die vooral betrekking hadden op de vernieuwing van verlichting en de verbruiksopties van de kantoortoestellen

Toename van het aandeel van groene stroom ten opzichte van 2009

AANDACHTSPUNTEN

Toename van het aantal meters in gebouwen met verscheidene huurders

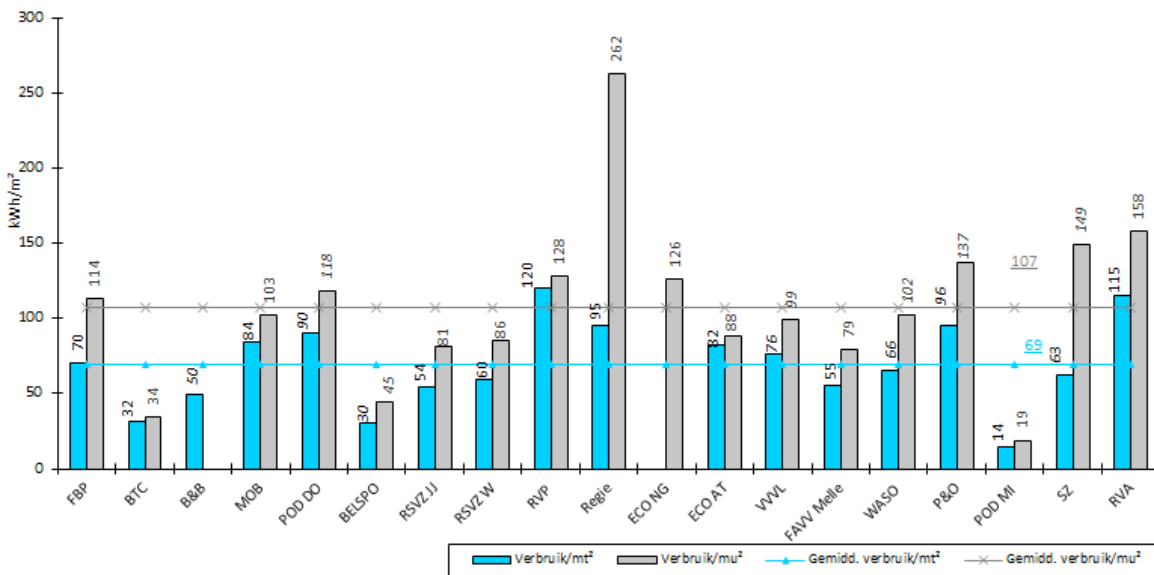
Meer uitgesproken medewerking van de eigenaars van gehuurde gebouwen bij het treffen van energiebesparende maatregelen

Kengetallen (gegevens 2010)

De meeste milieuverklaringen hebben het over elektriciteitsverbruik per nuttige oppervlakte. In het kader van deze benchmarking, waarbij organisaties over veel overdekte ruimtes, zoals parkings en gangen, beschikken, moet men het elektriciteitsverbruik ook beschouwen per totale oppervlakte. Daar is het immers dat men zich rekenschap geeft van een soms grote energieverpilling (verlichting, verluchting enz.).

	BELGIË (2010)	NEDERLAND (2009)	ZWITSERLAND (2007 - 2008)
GEMIDDELDE SCORE VAN HET ELEKTRICITEITSVERBRUIK/ BRUTO-OPPERVLAKTE (NUTTIGE OPPERVLAKTE) (n = 18)	69 kWh/m ² _t (107 kWh/m ² _u)	- (96,8 kWh/m ² _u)	-
GEMIDDELDE SCORE VAN HET ELEKTRICITEITSVERBRUIK/VTE (n = 18)	3 868 kWh/VTE	3 061 kWh/VTE	2 229 kWh/VTE

Elektriciteitsverbruik per totale oppervlakte en per nuttige oppervlakte (gegevens 2010)

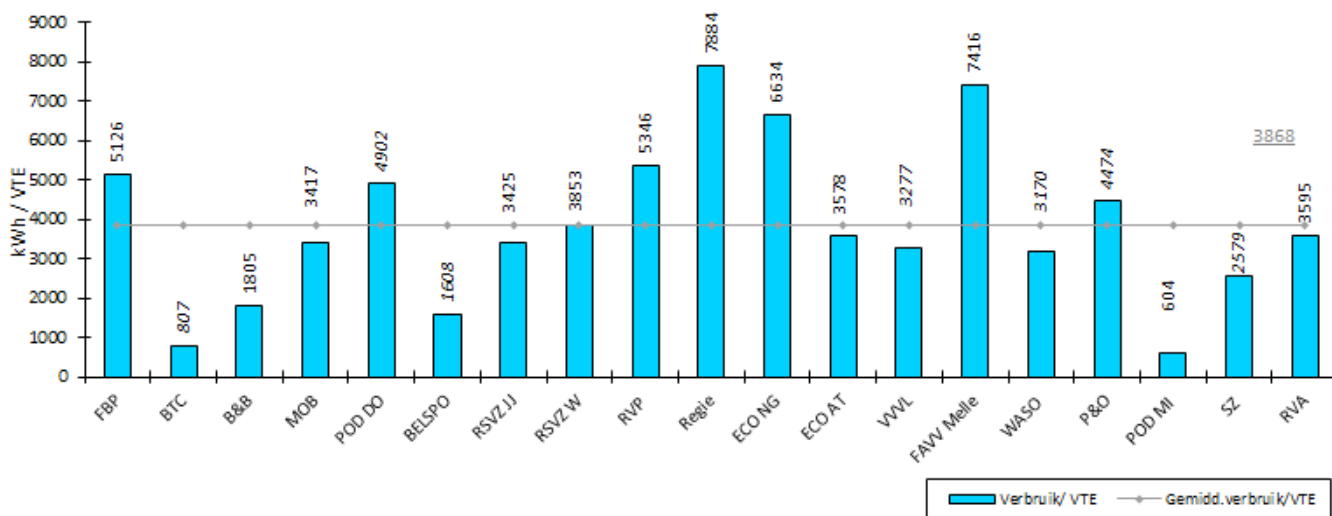

ELEKTRICITEITSVERBRUIK UITGEDRUKT IN kWh/m² AAN TOTALE OPPERVLAKTE EN AAN NUTTIGE OPPERVLAKTE (2010)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN ?

- De individuele waarden liggen tussen 32 kWh/m²_t (34 kWh/m²_u) en 120 kWh/m²_t (262 kWh/m²_u), behalve de waarden voor de POD MI.
- De POD MI betreft een deel van het WTCII en kan geen totale verbruikswaarde geven. Zijn lage score valt te verklaren door een gedeeltelijke verbruiksmeting van eigen elektrische toestellen, zoals computers, koelkasten, drankautomaten en microgolfovens.
- Het RSVZ betreft 2 gebouwen, de enige die niet voorzien zijn van een koelsysteem, wat invloed heeft op het elektriciteitsverbruik.

Elektriciteitsverbruik per instelling en per VTE (gegevens 2010)

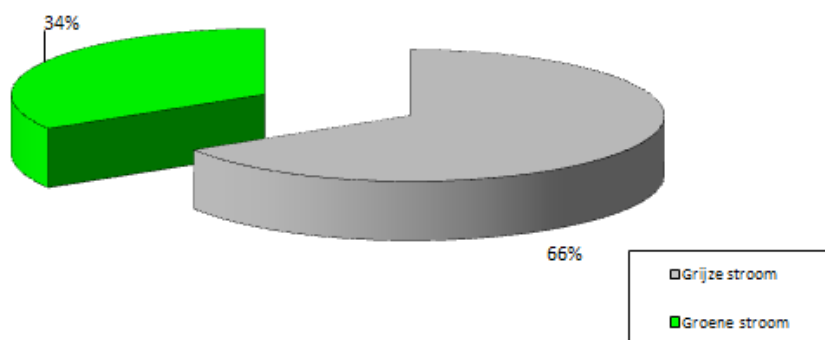
ELEKTRICITEITSVERBRUIK UITGEDRUKT IN kWh/VTE (2010)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN ?

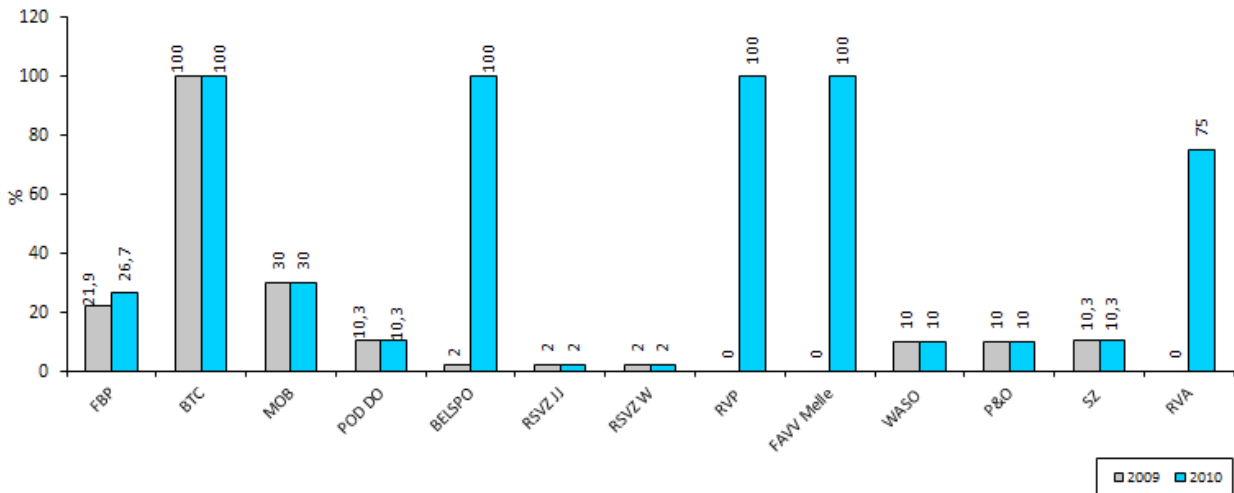
- De individuele waarden liggen tussen 807 kWh/VTE en 7 884 kWh/VTE.
- Het FAVV-laboratorium te Melle heeft een hoog verbruik wegens de lage bezettingsgraad en het gebruik van specifieke uitrusting (zoals diepvriezers).

Groene stroom

In 2010 bedroeg het aandeel van aangekochte groene stroom 34 %.

AANDELEN GROENE EN GRIJZE STROOM DIE WERDEN VERBRIJKT IN 2010

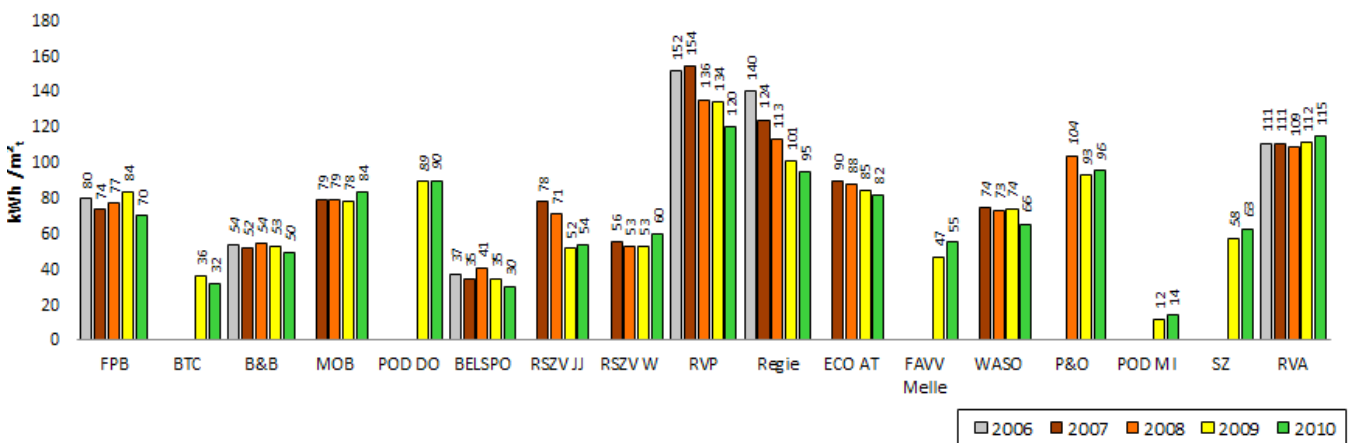

AANDEEL GROENE STROOM DAT IN 2009 EN 2010 WERD AANGEKOCHT

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- In 2009 kocht enkel het BTC voor 100 % groene stroom aan. In 2010 hebben BELSPO, de RVP en het FAVV-laboratorium te Melle dat voorbeeld gevolgd. Eind 2010 heeft de beheerder van het gebouw dat door de POD DO, het FAVV en de Sociale Zekerheid wordt betrokken, ook gekozen voor 100 % groene stroom.
- Dit betekent dat een derde van de deelnemende organisaties begin 2011 groene stroom gebruikt.

Algemeen overzicht van de evolutie van het elektriciteitsverbruik

EVOLUTIE VAN HET ELEKTRICITEITSVERBRUIK PER m² TOTALE OPPERVLAKTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- Groep 1 noteert een duidelijke vermindering van het elektriciteitsverbruik per totale oppervlakte. Ten opzichte van 2009 wordt dit gemiddeld op 6 % geëvalueerd.

FPB: -10 % ten opzichte van 2006

BTC: -12 % ten opzichte van 2009

B&B: -9 % ten opzichte van 2006

MOB: +6 % ten opzichte van 2007

POD DO: +1 % ten opzichte van 2009

BELSPO: -19 % ten opzichte van 2006 (verhuizing in maart 2010; verbruik van 2 verschillende vestigingen)

- Groep 2 kent ook een jaarlijkse daling van zijn elektriciteitsverbruik.

RSVZ JJ: -22 % ten opzichte van 2007

RSVZ W: +6 % ten opzichte van 2007

RVP: -22 % ten opzichte van 2006

REGIE: -32 % ten opzichte van 2006

ECO AT: -9 % ten opzichte van 2007

- Groep 3 volgt die trend. Bij gebrek aan gegevens van de FRDO en van het FAVV (hoofdzetel en de PCE van Waals-Brabant), is de analyse beperkt tot de WASO en de P&O (WASO: -12 % ten opzichte van 2008 en P&O: -8 % ten opzichte van 2008). Die groep kent echter een toename van 2 % ten opzichte van 2009.

GOEDE PRAKTIJKEN

FPB: Vervanging van het verlichtingssysteem in 2006 en van de gevels in 2008 en 2009

BTC: Volledig uitschakelen van de elektriciteit tijdens de nacht, in waakstand zetten van alle toestellen, bewustmakingscampagnes

RSVZ: Revisie van het serverpark (outsourcing van de servers) en optimalisering van de technische installaties, aanpassing van de elektrische installaties als gevolg van thermografische controle

REGIE: Betere afstelling van de klimaatregelingsinstallatie, tijdschakeling voor de verlichting, vervanging van het verlichtingssysteem of overstap naar spaarlampen

RVP: Afschaffing van de warmwaterboilers, energiezuinigere koelaggregaten, toepassing van "free-chilling" (gebruik van de buitenlucht om de kantoren en/of het water van de technische installaties te koelen), afsluiting van de stroomtoevoer naar drankautomaten buiten de diensturen, aankoop van energiezuiniger kantoomaterieel, organisatie van "eco"-dagen

ECO: Bewustmakingscampagnes

WAZO: Aankoop van energiezuinig kantoomaterieel, beperking van de verlichtingsduur, vervanging van beeldschermen door flatscreens, plaatsing van spaarlampen, vervanging van oude huishoudapparaten door energie-efficiëntere toestellen

5.4. Energie-efficiëntie: brandstofverbruik van de dienstwagens

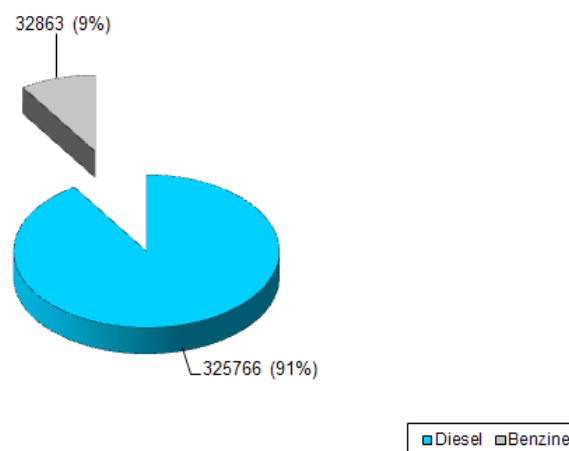
VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Voor de 12 overheidsdiensten die cijfers konden leveren, bedraagt het aandeel van fossiele brandstoffen (diesel en benzine) 100 %

Door de onvolledigheid van de gegevens kan er niet worden gemeten hoeveel impact dat verbruik op het milieu heeft

AANDACHTSPUNT

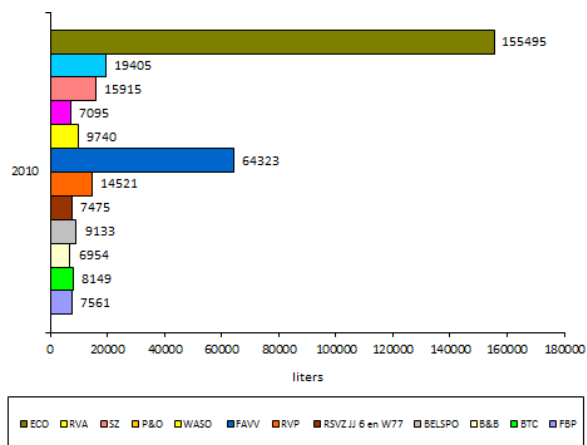
Ruimere medewerking van de overheidsdiensten m.b.t. het verzamelen van nuttige gegevens op dit gebied

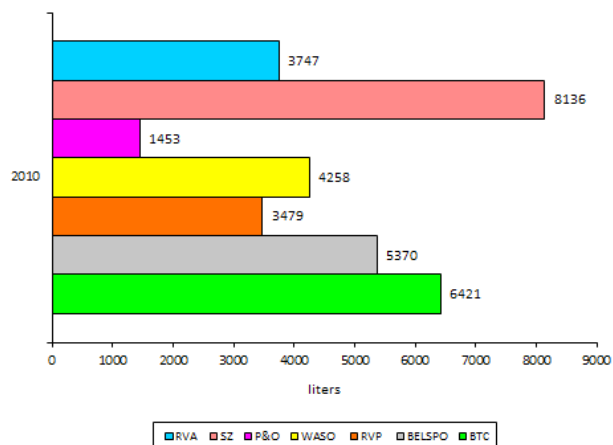
BRANDSTOFVERBRUIK VOLGENS
HET BRANDSTOFTYPE,
UITGEDRUKT IN LITER (2010)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN ?

- 12 overheidsdiensten (n = 12) hebben gegevens over het brandstofverbruik van de dienstwagens bezorgd.
- In 2010 werden er uitsluitend fossiele brandstoffen gebruikt, namelijk 91 % diesel en 9 % benzine.

DIESELVERBRUIK IN LITERS (2010)

BENZINEVERBRUIK IN LITERS (2010)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- Het brandstofverbruik per organisatie hangt af van haar activiteiten. Er bestaan grote verschillen tussen de diensten; sommige hebben zelfs geen wagens. Het brandstofverbruik is dus geen relevante indicator voor de benchmarking. Die parameter heeft echter ook betrekking op de uitstoot van broeikasgassen en stofdeeltjes. In de toekomst zal de indicator van het gemiddelde verbruik (l/km) ongetwijfeld worden aangewend.
- Om een betere kijk te krijgen op het brandstofverbruik, zou het ook nuttig zijn gegevens te krijgen over het wagenpark van elke dienst en over de evolutie van de gemiddelde ecoscore³. Daartoe legt een omzendbrief een aantal specifieke verplichtingen op betreffende de ecoscore bij de aankoop van nieuwe wagens. Een toekomstige benchmarking zou rekening moeten houden met het aantal dienstwagens, met de overeenkomstige ecoscore en met het aantal afgelegde kilometer.

5.5. Waterverbruik

VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Geleidelijke vermindering van het waterverbruik bij verschillende diensten (FPB, BTC, RVP en REGIE), tot meer dan 20 %

Interessante impact van sommige concrete maatregelen, zoals het vervangen van de toiletten en/of van de spoelbakken van de toiletten door waterbesparende alternatieven

Geen gebruik van regen- of grondwater voor toiletspoeling

AANDACHTSPUNTEN

Afzonderlijke metingen maken voor de technische en de keukeninstallaties

Een korte periodieke monitoring is aangewezen om snel eventuele lekken op het spoor te komen

Plaatsen van individuele watermeters in gebouwen met verschillende huurders

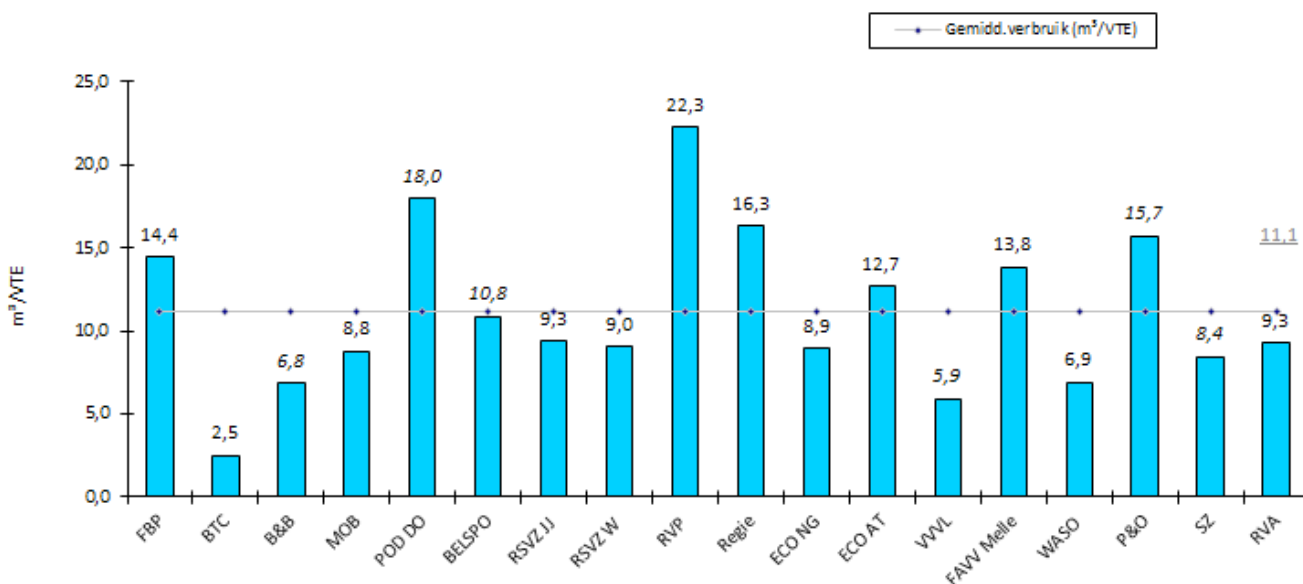
Kengetallen (gegevens 2010)

	BELGIË (2010)	NEDERLAND (2009)	ZWITSERLAND (2007 - 2008)
GEMIDDELTE SCORE VOOR WATERVERBRUIK /VTE (n = 18)	11,1 m ³ /VTE	6,92 m ³ /VTE	11,2 m ³ /VTE

Waterverbruik per VTE (gegevens 2010) per instelling

Het onderzoek besteedde aandacht aan de verschillende waterverbruiksposten, namelijk kitchenettes, technische installaties (koeltorens, luchtbevochtigers...) en grote keukens.

KITCHENETTES	TECHNISCHE INSTALLATIES	GROTE KEUKENS
Alle diensten, behalve RVA	Alle diensten, behalve BTC – B&B – REGIE – RVA – FRDO	Alle diensten, behalve FPB – BTC – B&B – VVVL – FAVV-PCE van W.-Br. – FAVV te MELLE – FRDO

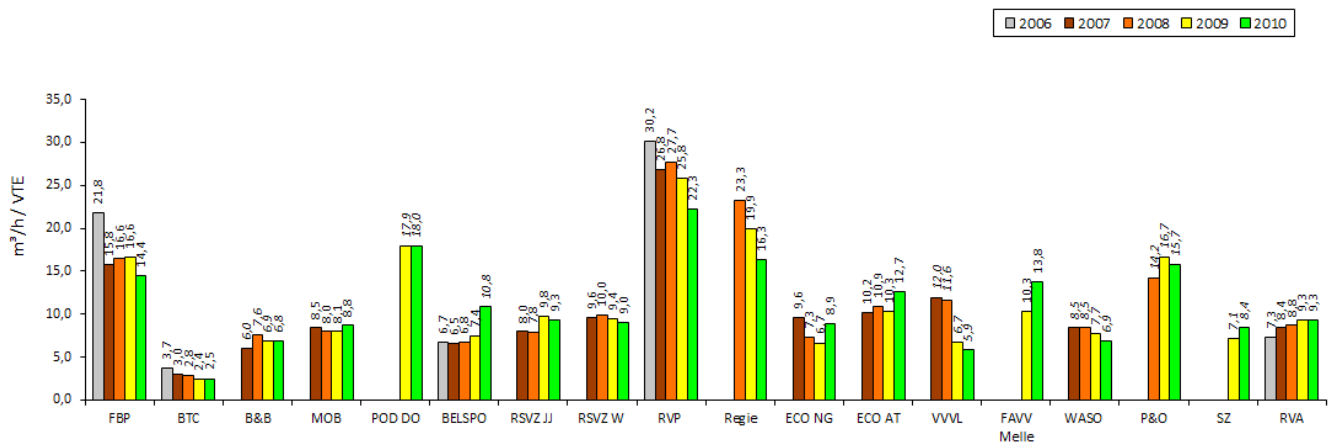
WATERVERBRUIK, UITGEDRUKT IN m³/VTE (2010)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- De verbruikswaarden liggen tussen 2,5 m³/VTE (BTC) en 22,3 m³/VTE (RVP).
- Bij vergelijkingen tussen de diensten moet er rekening gehouden worden met de context (het gebouw en de technische installaties).
- De weersomstandigheden vormen ook een variabele die invloed heeft op het waterverbruik van de technische installaties.

Algemeen overzicht van de evolutie van het waterverbruik

De evolutie van het waterverbruik hangt af van de inspanningen die de gebruikers van het gebouw zich getroosten, maar ook van omstandigheden, zoals het weer en het soort technische installatie. Bijgevolg kan men onmogelijk een genormaliseerd verbruik bepalen. Anderzijds wordt het waterverbruik voor de technische installaties, het restaurant en andere (kitchenettes en spoelbakken van de toiletten) niet altijd afzonderlijk gemeten. De in dit hoofdstuk voorgelegde evolutie moet dus omzichtig worden geïnterpreteerd.

EVOLUTIE VAN HET WATERVERBRUIK, UITGEDRUKT IN m^3/VTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- Groep 1 noteert een lichte stijging van het totale waterverbruik. In 2010 lag het gemiddelde op $10,2 m^3$, ofwel een stijging met 3,4 % ten opzichte van 2009. Het FPB en BTC halen de beste scores.

FPB: -30 % ten opzichte van 2006

BTC: -30 % ten opzichte van 2007

B&B: +3 % ten opzichte van 2007

MOB: +6 % ten opzichte van 2007

POD DO: +0 % ten opzichte van 2009

BELSPO: +62 % (sals gevolg van een verhuis in 2010 naar een gebouw met andere waterbehoeften)

- Groep 2 noteert een kleine daling van het waterverbruik. In 2010 lag het gemiddelde op $12,1 m^3$. Ten opzichte van 2009 is dat een vermindering van 5 %.

RSVZ JJ: +17 % ten opzichte van 2007

RSVZ W: -6 % ten opzichte van 2007

RVP: -26 % ten opzichte van 2006

REGIE: -30 % ten opzichte van 2008

ECO NG: -7 % ten opzichte van 2007

ECO AT: +25 % ten opzichte van 2007

VVVL: -50 % ten opzichte van 2007

- Groep 3 kent een kleine toename van het totale waterverbruik: het gemiddelde lag in 2010 op $9,1 m^3$ en 2010, ofwel een stijging van 5 % ten opzichte van 2009.

WASO: -17 % ten opzichte van 2007

P&O: +11 % ten opzichte van 2008

GOEDE PRAKTIJKEN

FPB: Nieuwe zuinige toiletten

BTC: Bewustmakingscampagne

RVP: Nieuwe zuinige toiletten

ECO AT: Afzonderlijke watermeters in 2010 om het waterverbruik beter te beheren

P&O: Plaatsen van bakstenen in de spoelbakken van de toiletten, om het waterverbruik te verminderen

5.6. Papierverbruik

Dit deel van het onderzoek heeft betrekking op het papier dat bij de overheidsdiensten wordt gebruikt voor kopieer- en printwerk.

VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Vermindering met 7 % ten opzichte van 2009

Toename van het aandeel van gerecycleerd of duurzaam papier

Verbetering van de kwaliteit van het gerecycleerd of duurzaam papier

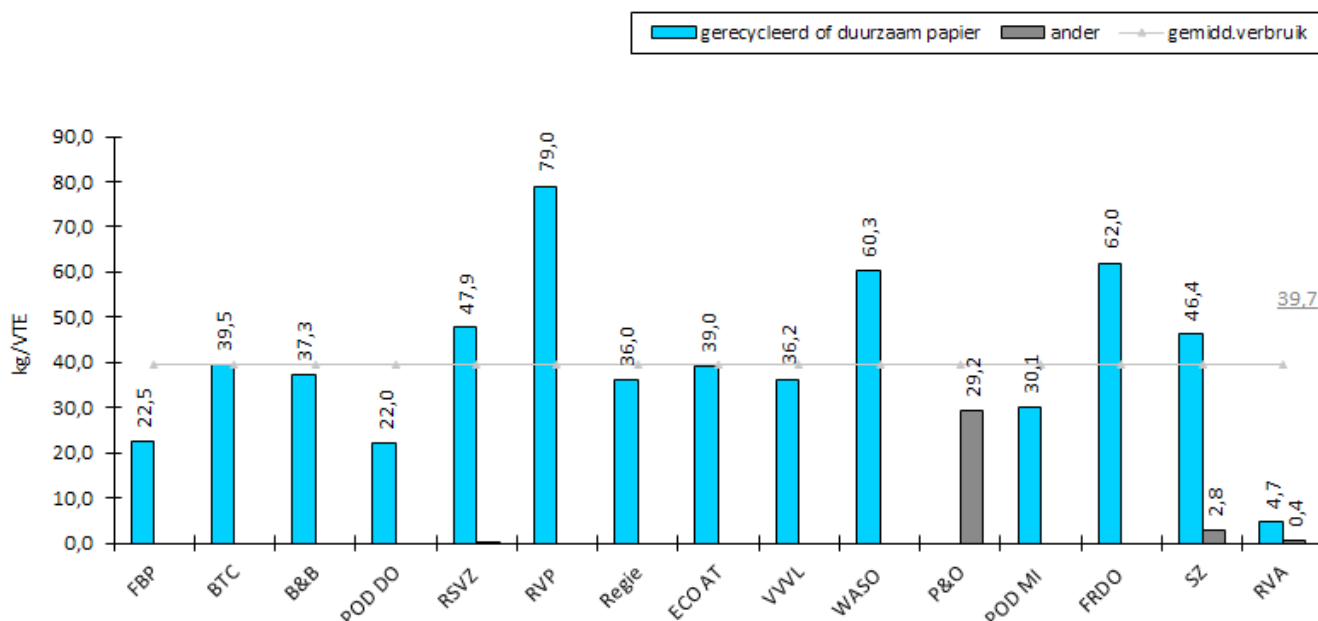
AANDACHTSPUNT

Rationaliseren van het gebruik van printers en fotokopieermachines

Kengetallen (gegevens 2010)

	BELGIË (2010)	NEDERLAND (2009)	ZWITSERLAND (2007 - 2008)
GEMIDDELDE SCORE VAN PAPIERVERBRUIK/VTE (n = 15)	40 kg/VTE	-	74 kg/VTE

Het papierverbruik per organisatie in 2010

PAPIERVERBRUIK, UITGEDRUKT IN kg/VTE (2010)

Evolutie van het gemiddelde papierverbruik per VTE tijdens de voorbije twee jaar

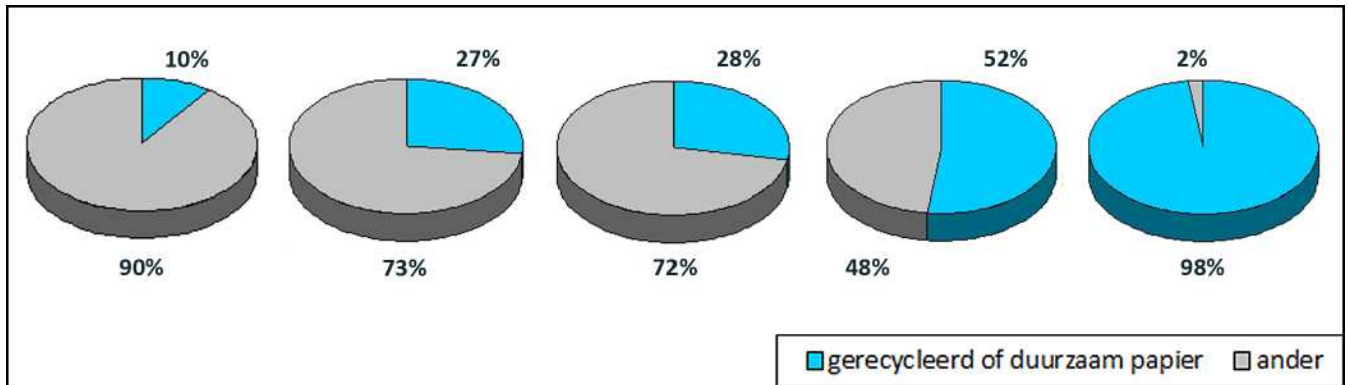
2009 (n = 15 VESTIGINGEN)	2010 (n = 15 VESTIGINGEN)
42,5 kg/VTE	39,7 kg/VTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- In 2010 daalde het papierverbruik met 7 % ten opzichte van 2009. Die vermindering is hoofdzakelijk te danken aan bewustmakingscampagnes, aan het vervangen van printers/fotokopieertoestellen (vooral van individuele printers) waartoe besloten werd door verscheidene organisaties, zoals het FPB en de FOD ECO, alsook aan het toenemende gebruik van multifunctionele toestellen.

Evolutie van het aandeel van gerecycleerd of duurzaam papier

We hebben gezien dat de aankoop van duurzame producten één van de gemeenschappelijke doelstellingen is van de federale EMAS-instellingen. Het onderzoek heeft dus ook betrekking op de evolutie van het aandeel van gerecycleerd papier (met minstens 75 % vezels van gerecycleerd papier) of van duurzaam papier (met 100 % vezels afkomstig van wettelijk gekapte bomen en met minstens 50 % hout afkomstig van bossen die op een duurzame manier worden beheerd).

EVOLUTIE VAN HET AANDEEL VAN GERECYCLEERD OF DUURZAAM PAPIER (2006 - 2010)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- Het aandeel van gerecycleerd of duurzaam papier is aanzienlijk toegenomen, namelijk van 10 % tot meer dan 95 %.
- Wat betreft het meest voorkomende ecolabel in 2010, hebben 8 organisaties gekozen voor 'FSC', 4 voor het 'Blauwe Engel'-label, 3 voor het Europese Ecolabel en 1 voor het 'Nordic Swan'-label.

GOEDE PRAKTIJKEN

BTC: Aanbrengen van een "locked print"-functie op alle printers (er kan slechts geprint worden nadat men een persoonlijke code heeft ingevoerd)

FOD ECO: "Ecoprinting"-project voor het geleidelijk aan vervangen van individuele printers en fotokopieertoestellen door gecentraliseerde apparaten, alsook computermonitoring van het papierverbruik

5.7. Afval

VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Geen veralgemeende registratie van gegevens over afval (minder dan de helft van de deelnemers namen deel aan het onderzoek)

Zeer duidelijke vermindering van de hoeveelheid afval bij verscheidene deelnemende organisaties

Ophaling door de diensten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zonder weging van het afval

AANDACHTSPUNT

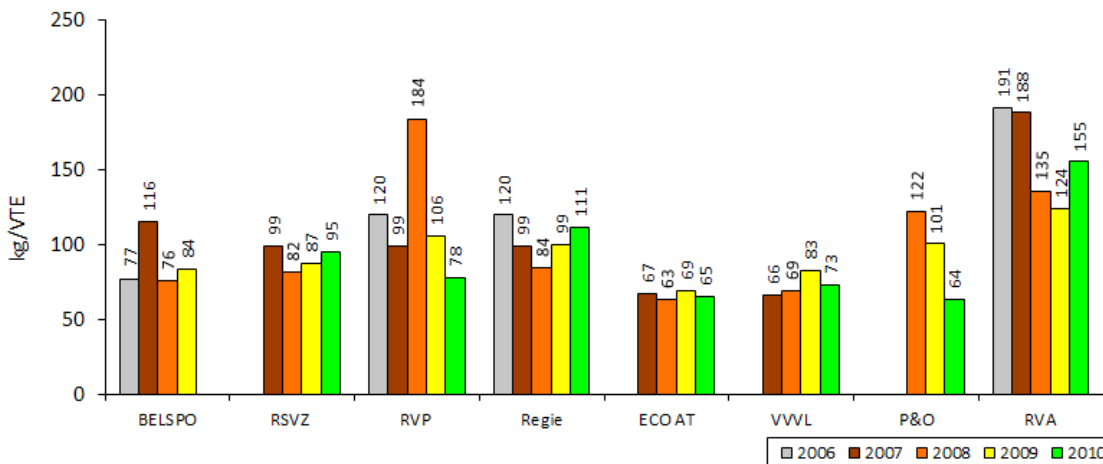
Voorzien van registratie van weging van afval ook bij gebruik van een gemeenschappelijk container (mits een contractuele bepaling)

Waarom is die registratie niet veralgemeend? Het afval van de verschillende bezetters van hetzelfde gebouw wordt soms ingezameld en dan in een gemeenschappelijke container gestort. Het geldende contract voorziet niet altijd in het wegen van de containers; soms wordt het afvalcontract beheerd door de eigenaar van het gebouw. Sommige deelnemers doen een beroep op de stadsdiensten om hun afval op te halen; in dat geval wordt het niet gewogen.

Gevaarlijk afval, dat wil meer bepaald zeggen afval dat hoofdzakelijk voortkomt van het onderhoud van de technische installaties en de gebouwen, vormt een speciale categorie. De Brusselse wetgever vraagt dat men een register van dat afval zou bijhouden, maar momenteel registreren slechts 7 overheidsdiensten die gegevens. Wanneer het om uitbestede diensten gaat, worden deze gevaarlijke afvalstoffen niet in het afvalregister van de overheidsdienst opgenomen.

Kengetallen (gegevens 2008/2009/2010)

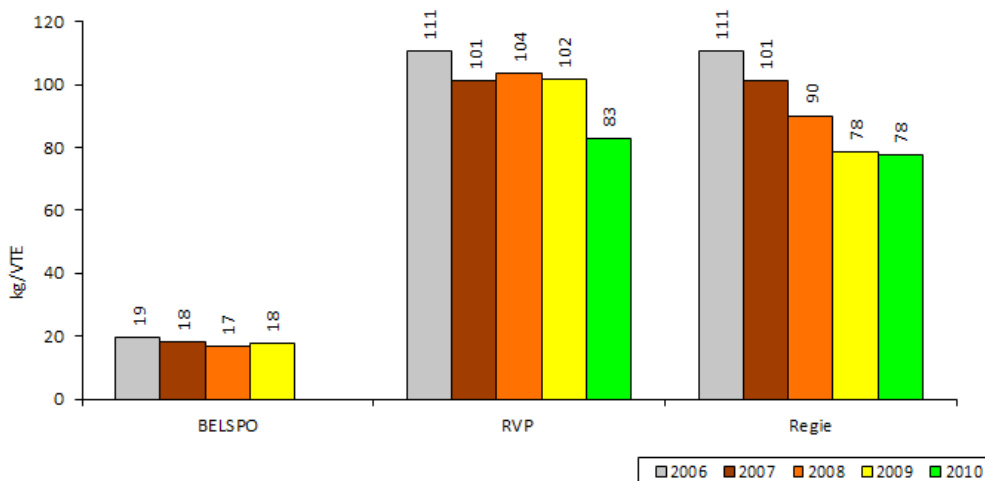
	BELGIË (2010)	NEDERLAND (2009)	ZWITSERLAND (2007 - 2008)
GEMIDDELDE SCORE VAN DE HOEVEELHEID PAPIER EN KARTON/VTE (n = 13)	118 kg/VTE	-	-
GEMIDDELDE SCORE VAN DE HOEVEELHEID RESTAFVAL/VTE (n = 7)	75 kg/VTE	-	-
GEMIDDELDE SCORE VAN DE HOEVEELHEID PMD/VTE (n = 6)	4 kg/VTE	-	-
GEMIDDELDE SCORE VAN DE TOTALE HOEVEELHEID AFVAL/VTE	197 kg/VTE	169 kg/VTE	72 kg/VTE

EVOLUTIE VAN DE PRODUCTIE VAN PAPIER EN KARTONAFVAL, UITGEDRUKT IN kg/VTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN ?

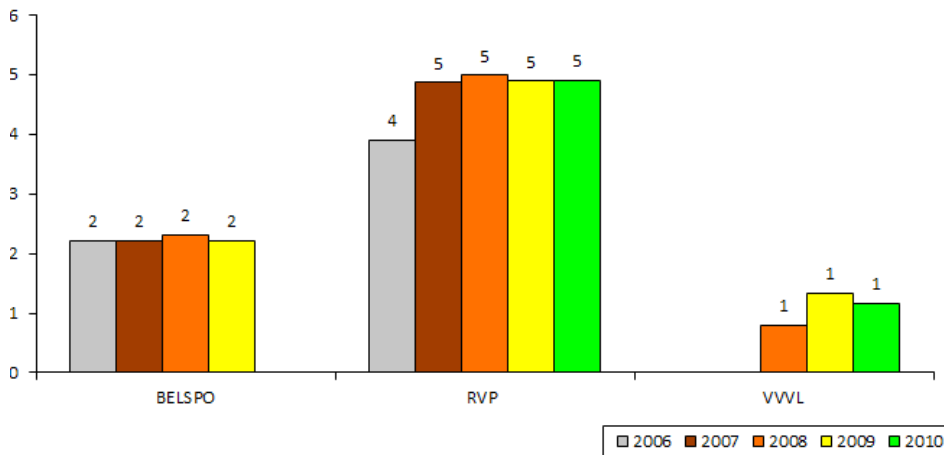
- Die cijfers vormen een gemiddelde over 3 jaar (2008, 2009 en 2010).
- 3 sites registreren de gegevens betreffende papier- en kartonafval.
- De RVP, de P&O en de RVA noteren een duidelijke vermindering.
- Wanneer men het gemiddelde per dienst berekent over de geregistreeerde jaren, komt men tot een cijfer van **118 kg papierafval per VTE**.
- De cijfers kunnen sterk verschillen van dienst tot dienst of van het ene jaar tot het andere. Bij een verhuis of bij het opkuisen van archieven produceert men bijvoorbeeld meer afval.

EVOLUTIE VAN DE PRODUCTIE VAN RESTAFVAL, UITGEDRUKT IN kg/VTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- 7 sites houden toezicht op de hoeveelheid restafval.
- Het gemiddelde van de diensten, zonder de RVA, bedraagt **75 kg restafval per VTE**.
- De RVA voert een evaluatie uit op basis van de oorspronkelijke dichtheid van de vuilniszakken en zet de hoeveelheid liter van die zakken dan om in kilogram. Die gegevens vertegenwoordigen dus niet het werkelijke gewicht van het ingezamelde afval.
- De RVP en de REGIE noteren een duidelijke vermindering van het restafval.

EVOLUTIE VAN DE
PMD-AFVALPRODUCTIE,
UITGEDRUKT IN kg/VTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- 6 sites houden toezicht op het PMD-afval.
- In verhouding tot de voorgaande categorieën, evolueert de hoeveelheid PMD-afval omzeggens niet.
- Het tijdens de geregistreerde jaren berekende gemiddelde, zonder de RVA, bedraagt **4 kg PMD/VTE**.

GOEDE PRAKTIJKEN

In 2010, heeft het FAVV een bestek opgesteld voor het gebouw dat door het agentschap met de POD DO en de FOD Sociale Zekerheid deelt. In dat bestek wordt aan de met het ophalen van het afval belaste firma gevraagd een boekhouding per gebruiker en per afvaltype bij te houden. Het project werd in april 2011 opgestart. Het FAVV, de Sociale Zekerheid en de POD DO zullen daarover binnenkort betrouwbare gegevens hebben.

5.8. Mobiliteit

VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Goede opvolging van het woon-werkverkeer door alle deelnemers aan het onderzoek

Goede score van de in Brussel gevestigde instellingen

AANDACHTSPUNT

De mobiliteit moet worden verbeterd (resorptie van het structurele opstoppingsprobleem op de wegen en van het effect op de atmosfeer)

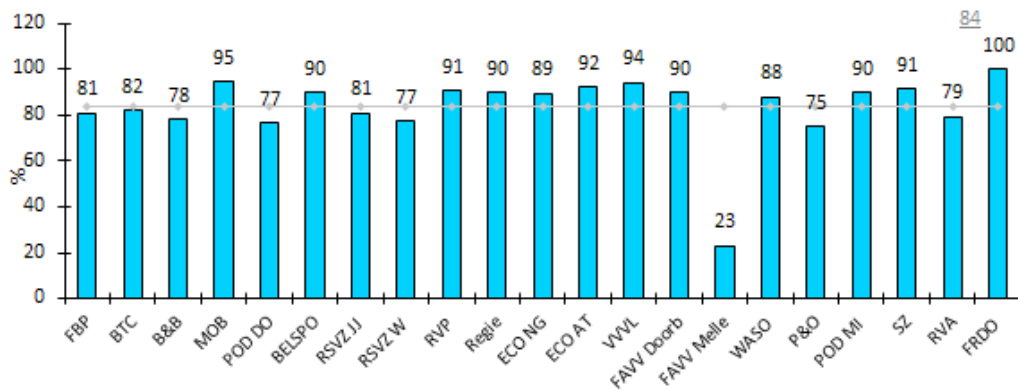
Kengetallen (gegevens 2008)

Elke werkgever met meer dan 100 personeelsleden is wettelijk verplicht deel te nemen aan de driejaarlijkse enquête over het woon-werkverkeer. De analyse is gebaseerd op de diagnosegegevens uit 2008, die werden opgesteld door de FOD Mobiliteit & Vervoer en die ook de gegevens van de POD DO bevatten, ook al is deze laatste niet onderworpen aan die wettelijke verplichting, aangezien hij slechts 15 medewerkers telt.

Onder duurzame mobiliteit moet men verplaatsingen per trein, bus, tram en metro, alsook per fiets of te voet verstaan.

	BELGIË (2010)	NEDERLAND (2009)	ZWITSERLAND (2007 - 2008)
GEMIDDELDE SCORE VAN HET DUURZAME WOON-WERKVERKEER (HOOFDTRAJECT) (n = 21)	84 %	-	-

De scores per instelling van het woon-werkverkeer (hoofdtraject)

AANDEEL VAN
DUURZAME
MOBILITEIT IN HET
WOON-WERKVERKEER
(HOOFDTRAJECT –
2008)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- De geografische ligging van het gewestelijk FAVV-laboratorium in Melle (buiten de stad) verklaart het lage percentage (23 %) ervan.
- De goede algemene score is te danken aan de ligging van de kantoren, die meestal goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer, en door de financiële compensatie die wordt toegekend aan ambtenaren die het openbaar vervoer gebruiken.

GOEDE PRAKTIJKEN

Volledige terugbetaling van de abonnementen op het openbaar vervoer

Oordeelkundige inplanting van de gebouwen te Brussel, die bereikbaar zijn met het openbaar vervoer

Anmoediging tot thuiswerk

5.9. Emissies

Opdrachten in het buitenland

VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Organisatie van opdrachten in het buitenland voor de meeste diensten

Uitstoot van meer dan 4 000 ton CO₂ in 2010

Beperkte gegevens

AANDACHTSPUNTEN

Voortzetten van de inspanningen voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot

Compensatie door CER (Certified Emissions Reductions of Gecertificeerde Emissiereducties)

Vergemening van de gegevensinzameling

In 2010 hebben 6 diensten (FPB, BTC, POD DO, VVVL, P&O en FRDO) de CO₂-emissies voor elke door hun beambten uitgevoerde vliegtuigreis berekend. Het FPB en de P&O hebben die ook berekend voor buitenlandse reizen met de trein. In totaal komen die verplaatsingen overeen met een uitstoot van meer dan 4 000 ton CO₂.

Het BTC en de FRDO betalen een compensatie voor de CO₂-uitstoot van deze buitenlandse opdrachten per vliegtuig. In 2009 heeft het BTC 2 500 CER gekocht ter compensatie van de CO₂-emissie van de in 2007 tot 2008 uitgevoerde vluchten.

Wegens het beperkte karakter van de gegevens en de onduidelijkheid in verband met de voor de berekening gebruikte software, kan er geen volledige benchmarking worden gemaakt. Na overweging van alle andere mogelijkheden, zoals het rationaliseren van de verplaatsingen of een intensiever gebruik van videoconferenties, blijkt de compensatie echter interessant te zijn.

De gebouwgebonden CO₂-emissies

VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN

Een gebrek aan informatie over lekken van gefluoreerde broeikasgassen

Ongelijk aandeel van groene stroom in de verschillende organisaties

AANDACHTSPUNTEN

Verhogen van het aandeel van groene stroom

Verbeteren van de energie-efficiëntie

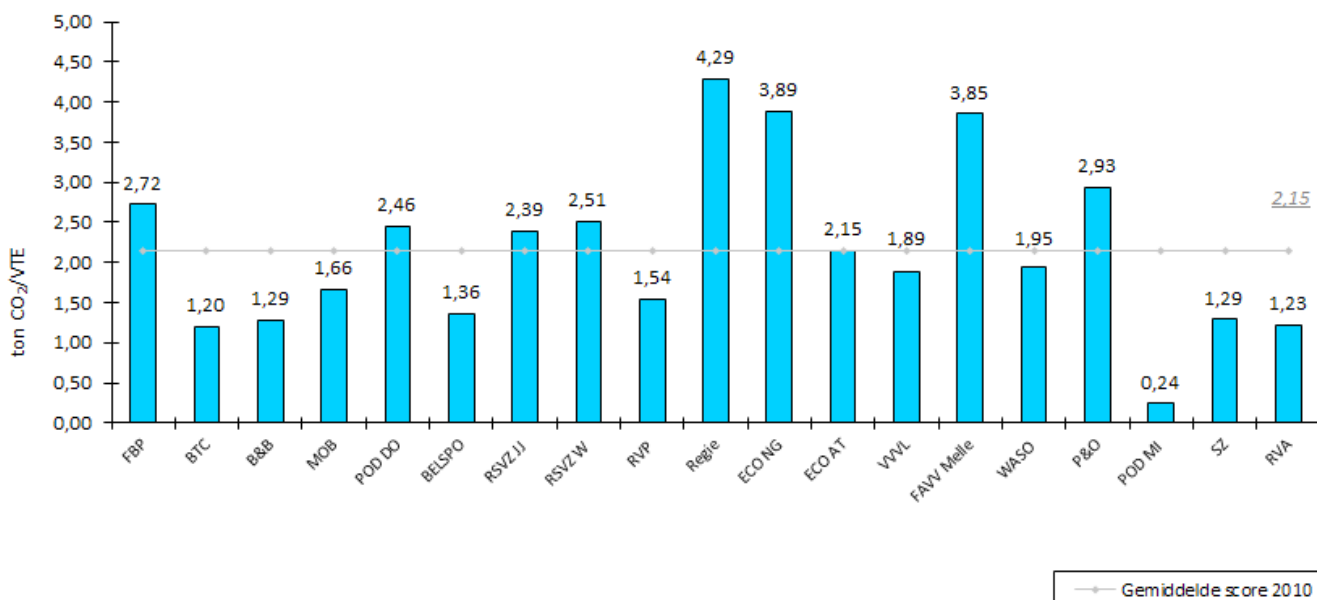
Directe emissies komen van de verbranding van brandstof (gas en stookolie), terwijl indirecte emissies voortkomen van elektriciteitscentrales.

De gegevens betreffende eventuele lekken van gefluoreerde broeikasgassen (koelinstallaties), werden niet verrekend, aangezien er slechts één site daarover informatie heeft verstrekt.

Kengetallen (gegevens 2010)

	BELGIË (2010)	NEDERLAND (2009)	ZWITSERLAND (2007 - 2008)
GEMIDDELDE SCORE VAN DE GEBOUWGEBONDEN CO ₂ -EMISSIONS/VTE (n = 17)	2,15 ton CO ₂ /VTE	1,97 ton CO ₂ /VTE	-

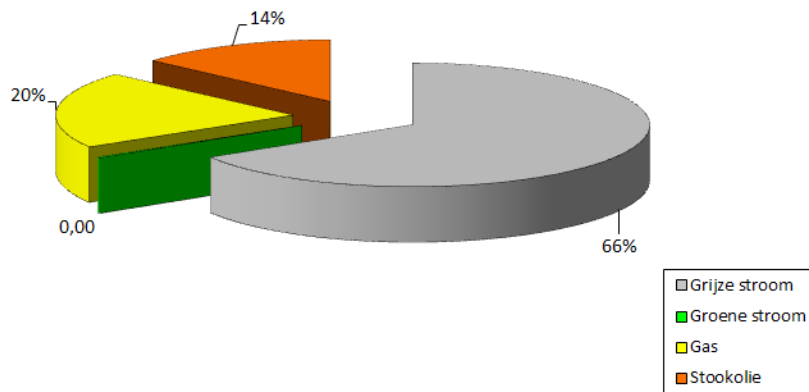
Gebouwgebonden CO₂-emissies over 2010, per instelling

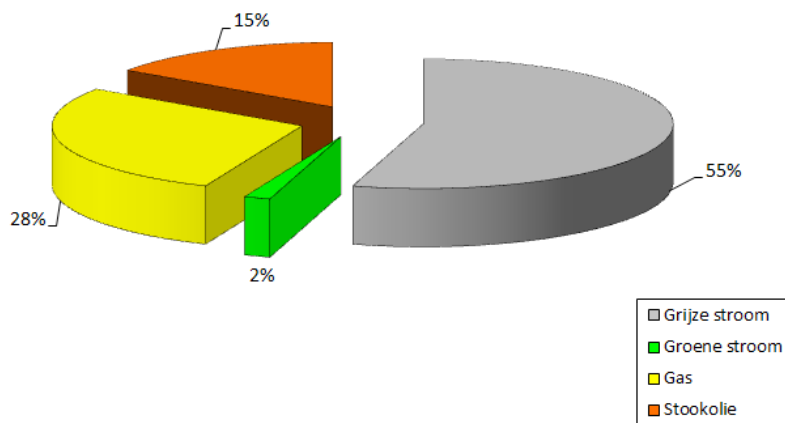
GEBOUWGEBONDEN CO₂-EMISSIONS, UITGEDRUKT IN TON EN PER VTE

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- Het verschil tussen de scores kan meer bepaald door het aandeel van de groene stroom worden verklaard. Dat bedraagt 100 % bij het BTC, BELSPO, de RVP en het FAVV-laboratorium te Melle, 75 % bij de RVA en 30 % bij de MOB.
- In 2010 kende de aankoop van groene stroom een toename ten opzichte van 2009, wat CO₂-emissies vermindert.

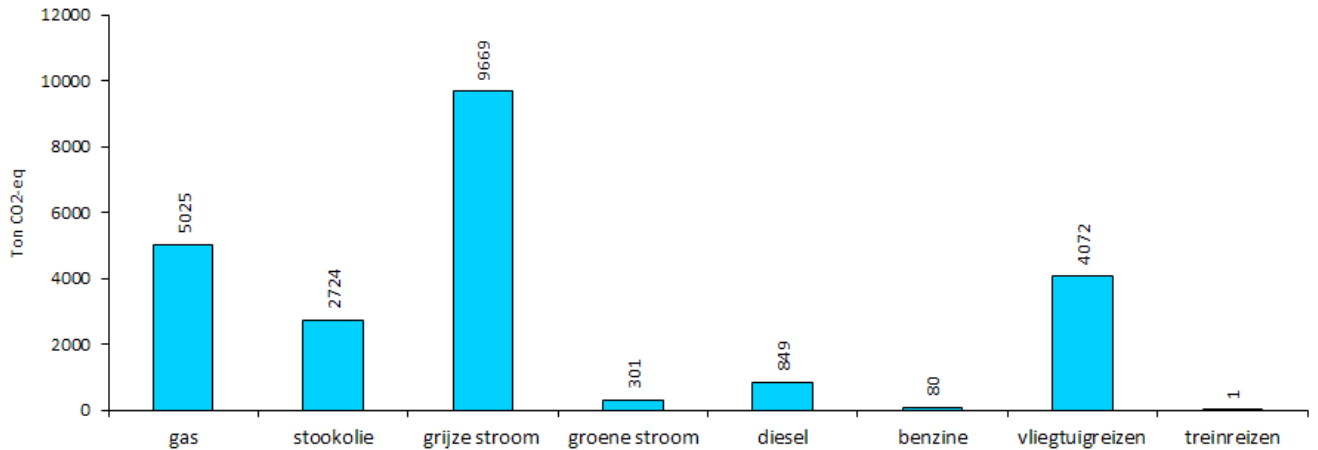

AANDEEL SOORTEN GEBOUWGEBONDEN EMISSIES OVER 2009

AANDEEL SOORTEN GEBOUWGEBONDEN EMISSIES OVER 2010

Overzicht van de totale emissies (2010)

OVERZICHT GEBOUWGEBONDEN CO₂-EMISSIONS, UITGEDRUKT IN TON (2010)

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- De resultaten met betrekking tot gas, stookolie en elektriciteit komen van de gegevens van 20 diensten, terwijl de gegevens met betrekking tot voertuigbrandstof betrekking hebben op 12 diensten. De reisgegevens werden door 5 diensten meegedeeld.
- De CO₂-emissies van de elektriciteitscentrales zijn aanzienlijk gedaald ten opzichte van 2009 dankzij de toename van het aandeel groene stroom.

Emissies van andere luchtvervuilende stoffen

VOORNAAMSTE VASTSTELLING

Een raming van de emissies van andere luchtvervuilende stoffen is mogelijk

AANDACHTSPUNT

Een betere zichtbaarheid van de uitstoot van luchtvervuilende emissies

De luchtkwaliteit kan door de uitstoot van dienstwagens en door de restgassen van verwarmingsinstallaties worden aangetaast.

De uitstoot van dienstwagens wordt berekend op basis van informatie uit de databank inzake ecoscore, terwijl de analyse van de rook van de technische installaties moet worden bijgewerkt door de firma's die zorgen voor het onderhoud en de maintenance van die installaties.

Om een volledige kijk te krijgen op die emissies, moet men een overzicht hebben van het wagenpark en van de per voertuigtype afgelegde kilometers (ecoscore), alsook van de gegevens betreffende de emissies van de verwarmingsinstallaties en van het gemiddelde van de verliezen die te wijten zijn aan lekken in de koelinstallaties. De volgende benchmarking zal daar meer aandacht aan besteden.

5.10. Biodiversiteit

VOORNAAMSTE VASTSTELLING

Nieuwe EMAS-parameter

AANDACHTSPUNTEN

Meer rekening houden met deze parameter

Opleiding voorzien omtrent die parameter

Biodiversiteit is een nieuwe EMAS-indicator, wat verklaart dat dit thema weinig aan bod komt in de milieuverklaringen en dat er tamelijk weinig antwoorden zijn in dat deel van de enquête. Slechts 6 diensten hebben die indicator ingevuld of er commentaar bij geleverd.

Die indicator wordt uitgedrukt in vierkante meter oppervlakte.

Kengetallen (gegevens 2010)

VESTIGING	DEEL VAN DE BEBOUWDE OPPERVLAKTE/TOTALE OPPERVLAKTE	GEPLANEDE MAATREGELEN
FPB	-	Plaatsen van planten op het dak
BELSPO	-	Aanleggen van een groen dak
RSVZ JJ	1 080 m ² /1 080 m ² => 100 %	-
RSVZ W	910 m ² /910 m ² => 100 %	-
FAVV te Melle	863 m ² /6 658 m ² => 13 %	-
FOD P&O	1 476 m ² /1 635 m ² => 90 %	-

WAT BLIJKT UIT DE CIJFERS EN DE ANALYSE ERVAN?

- 87 % van het FAVV-kantoor te Melle is niet bebouwd, wat natuurlijk schril afsteekt bij de kantoren te Brussel.
- Het deel van de “niet-bebouwde” oppervlakte van de kantoren in Brussel is beperkt of zelfs onbestaand.
- 2 diensten (FPB en BELSPO) tonen dat er wel maatregelen inzake biodiversiteit kunnen worden getroffen.

Om dit thema meer zichtbaar te maken en dus meer belangstelling te wekken voor toepassingen op het terrein, is het wenselijk dat specialisten tijdens een volgende EMAS-vergadering uitleggen wat biodiversiteit betekent. In samenwerking met het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen zijn er projecten in voorbereiding.

Besluit

De uitgevoerde benchmarking maakt een balans op van de milieuprestaties van 18 federale instellingen die 22 vestigingen betrekken. We beschikken nu over verbruiksgemiddelden en over hoge en lage scores daaromtrent. Deze studie geeft de gezamenlijke prestaties en ook die van elke deelnemende organisatie, ze brengt die bijeen in samenvattende tabellen en geeft de trends aan in de vorm van belangrijke vaststellingen en aandachtspunten.

Over het algemeen en per milieu-indicator genomen, volgen en beheersen de federale organisaties het verbruik van verwarming, elektriciteit, water en papier, alsook de mobiliteitsgegevens. Het duurzame aankoopbeleid, dat momenteel nog dikwijls beperkt blijft tot de aankoop van papier, levert goede resultaten op. Het zou interessant zijn de monitoring van de aankopen bij de federale overheid als instrument te integreren in het benchmarkingsysteem. De opvolging van het brandstofverbruik van de dienstwagens, het voertuigenpark en het afval kan beter, met inbegrip van de ecoscore, de afgelegde kilometers en het brandstofverbruik van elk voertuig. Biodiversiteit, die als meest recente indicator in het EMAS werd opgenomen, wordt nog maar weinig gevolgd en zal het thema vormen van een opleiding over het vastgoedpark van de openbare besturen, om hen bewust te maken van het belang ervan.

De trend is positief. Dit moet ons aanmoedigen om verder te gaan. Door het aantal instellingen en vestigingen met EMAS-registratie te vermeerderen, door de milieuprestaties ervan onophoudelijk te verbeteren en door hun respectievelijke goede praktijken met anderen te delen.

Afkortingenlijst

Instellingen

- B&B:** Federale Overheidsdienst Budget & Beheerscontrole
- BELSP0:** POD Wetenschapsbeleid
- BTC:** Belgisch Ontwikkelingsagentschap
- ECO:** Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
- ECO AT:** FOD Economie, vestiging Atrium
- ECO NG:** FOD Economie, vestiging North Gate
- EMAS:** Eco Management and Audit Scheme
- FAVV:** Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- FAVV Doorb:** FAVV, vestiging Doorbuilding
- FAVV Melle:** FAVV, Laboratorium van Melle
- FAVV PCE WB:** FAVV, Provinciale controle-eenheid van Waals-Brabant
- FPB:** Federaal Planbureau
- FOD:** Federale Overheidsdienst
- FRDO:** Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling
- IGVM:** Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen
- Kanselarij:** Kanselarij van de Eerste Minister
- MOB:** Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer
- PCE:** Provinciale controle-eenheid
- P&O:** Federale Overheidsdienst Personeel en Organisatie
- POD:** Programmatorische federale Overheidsdienst
- POD DO:** Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling
- POD MI:** Programmatorische federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie
- REGIE:** Regie der gebouwen
- RSVZ:** Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
- SRSVZ JJ:** RSVZ vestiging Jean Jacobs
- RSVZ W:** RSVZ vestiging Waterloo
- RVA:** Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
- RVP:** Rijksdienst voor Pensioenen
- SZ:** Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid
- VVVL:** De Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
- WASO:** Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Eenheden

- VTE:** voltijds equivalenten
- kWh:** kilowattuur
- m_t²:** vierkante meter totale bruto-oppervlakte
- m_u²:** vierkante meter nuttige oppervlakte
- CO₂-equivalent:** meeteenheid gebruikt om het opwarmend vermogen ('global warming potential') van broeikasgassen weer te geven. CO₂ is het referentiegas, waartegen andere broeikasgassen gemeten worden.

Noten

¹Groepen

GROEP 1 (7 INSTELLINGEN)

- [Het Federaal Planbureau \(FPB\)](#)
- [Het Belgische Ontwikkelingsagentschap \(BTC\)](#)
- [De Federale Overheidsdienst Budget & Beheerscontrole \(B&B\)](#)
- [De Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer \(MOB\)](#)
- [De Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling \(POD DO\)](#)
- [De Programmatorische federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid \(BELSPO\)](#)
- (Niet deelgenomen aan de enquête: [de Kanselarij van de Eerste Minister](#))

GROEP 2 (7 INSTELLINGEN)

- [Het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen \(RSVZ\)](#)
- [De Rijksdienst voor Pensioenen \(RVP\)](#)
- [De Regie der Gebouwen \(REGIE\)](#)
- [De Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie \(ECO\)](#)
- [De Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu \(VVL\)](#)
- (Niet deelgenomen aan de enquête: [de FOD Buitenlandse Zaken en de FOD Justitie](#))

GROEP 3 (6 INSTELLINGEN)

- [Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen \(FAVV\)](#)
- [De Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Werk en Sociaal Overleg \(WASO\)](#)
- [De Federale Overheidsdienst Personeel en Organisatie \(P&O\)](#)
- [De Programmatorische federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie \(POD MI\)](#)
- [De Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling \(FRDO\)](#)
- (Niet deelgenomen aan de enquête: [het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen](#))

GROEP 4 (3 INSTELLINGEN)

- [De Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid \(SZ\)](#)
- (Niet deelgenomen aan de enquête: [de FOD Financiën en de FOD Binnenlandse zaken](#))

²De gegevens van de benchmarking die door Nederland werd uitgevoerd in de “Milieubarometer Benchmark Overheidskantoren Nederland” van Stimular (25 juni 2010), en die van de door Zwitserland opgestelde benchmarking in het “Rapport environnemental 2009 de l’administration fédérale Suisse, bilan de la période 2007 - 2008” van RUMBA.

³De ecoscore maakt het mogelijk elk voertuig een quotering te geven naargelang de milieuprestaties ervan (uitstoot van broeikasgassen, hoofdzakelijk CO₂-emissies, luchtvervuiling door fijn stof en stikstofdioxide, geluidshinder). Voor meer informatie, zie www.ecoscore.be

